

AKADEMIA POLONIJNA
POLONIA UNIVERSITY

Polonia University in Czestochowa

Scientific and pedagogical internship

PROFESSIONAL TRAINING OF A MODERN PHILOLOGIST: THE USE OF EUROPEAN PRACTICES IN THE EDUCATION SYSTEM OF UKRAINE

October 25 – December 5, 2021

**Częstochowa, Republic of Poland
2021**

Scientific and pedagogical internship «Professional training of a modern philologist: the use of European practices in the education system of Ukraine»: Internship proceedings, October 25 – December 5, 2021. Częstochowa, Republic of Poland : «Baltija Publishing», 2021. 256 pages.

HEAD OF ORGANISING COMMITTEE

Andrzej Krynski, Prof. PhD, ThDr., Dr h.c. mult., Rector of Polonia University in Czestochowa.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

CONTENTS

Порівняльна характеристика вищої освіти в Україні та Швейцарії Бадюк О. О.....	9
Maleficent: from the matriarch to the scorned woman (psycholinguistic image) Berezhna M. V.....	11
Використання емотивних прикметників в англомовній літературі другої половини ХХ сторіччя в контексті підготовки сучасного філолога Бобер Н. М.	15
Лінгводидактичні стратегії викладання топонімів в системі перекладознавчої підготовки майбутніх філологів Борис Д. П.	20
Вивчення стилістики під час підготовки до ЗНО з української мови (з досвіду викладання на підготовчих курсах до вступу в заклади вищої освіти України) Бузько С. А.	23
Вимоги до майбутнього фахівця-філолога в системі вищої освіти України Воронюк І. О.....	27
Антропологічний напрям розвитку літературознавчої освіти студентів і аспірантів германської філології в Україні Гайдаш А. В.	29
Peculiarities of using Internet resources in preparing students of the philological department for passing the single entrance exam in the English language when entering the Master's program Halai T. M.	32
Current trends in training philologists in technical higher education institutions of Ukraine under the conditions of blended learning Hrybinyk Yu. I.....	36
Особливості формування німецькомовної фонетичної компетентності у майбутніх перекладачів у вступному корективному курсі Гутник В. М.	41
Стратегія пом'якшення в оригіналі та перекладі як складова формування світогляду студентів-філологів за умов глобалізації Давиденко Н. І.....	45

Підготовка перекладачів з урахуванням дискурсивних особливостей процесу детермінологізації американських спортивних термінів Дмитрошкін Д. Е.	48
Труднощі у вивченні англійської мови україномовними студентами-філологами Сторова А. В.	52
Poetic translation course in the translation disciplines module for the students of philology departments in higher education institutions of Ukraine Yemets N. O.	57
Формування літературознавчих компетентностей у студентів-філологів: категорійне поняття «художній світ» (на прикладі творчості Оксани Драгоманової) Жиленко І. Р.	59
Мовна гра в інтерпретаційному просторі тексту: дидактичний аспект Гуцуня Н. П.	63
Формування методичної компетентності майбутнього філолога Ківченко І. О.	66
Методика навчання майбутніх екологів англійського діалогічного мовлення Ксаменко Л. В.	69
Вивчення рукописної спадщини письменника для вивчення історії української мови Коваленко Б. О.	71
Вивчення діалектологічних досліджень у вищійшій комплексній підготовці сучасного філолога Коваленко П. Д.	74
Мультимедійна навчальна презентація як ефективний засіб формування професійної іншомовної компетентності майбутніх філологів Ковальчук Л. В.	76
Теорія, аналітичне моделювання та інтерпретація літературного твору як ключові дисципліни у підготовці студентів-філологів-літературознавців Ковальчук Ю. А.	78
Про деякі особливості викладання курсу основ літературознавства в умовах дистанційного навчання Ковалюк А. Г.	81

Boosting emotional intelligence of philologists-interpreters in the context of contemporary educational process Koziarevych-Zozulya L. V.	84
The formation of linguistic competence: the problem of verbalization of English olfactory vocabulary Koliasa O. V., Slyvka L. Z.	88
Сурядні словосполучення у вищівському курсі сучасної української мови: традиції й новаторство Комлик Н. Ю.	91
Формування сучасного глобального світогляду філолога: інструменти інтерпретації семіотично-ускладнених текстів Кононець Ю. В.	95
Soft skills як необхідна складова сучасного філолога XXI століття Коробова І. О.	97
«Методологія наукових досліджень» як компонент освітньо-наукової програми «Філологія»: навчання через дослідження Кравченко Е. О.	101
Steam approach using in philological projects Kushnirova T. V.	105
Зміст та пріоритети професійної підготовки перекладачів в університетах Німеччини Левицька Н. В., Рахімова О. К.	108
Навчання студентів-філологів лінгвістичного аналізу франкомовного тексту художньої прози Лисенко Н. Є.	111
Особливості професійної підготовки сучасних філологів у системі вищої педагогічної освіти Ірландії Лисенко О. А.	113
Нові форми мовленнєвого портрету англomовних жіночих персонажів у формуванні світогляду майбутнього філолога Лозовська К. О.	117
Актуальні підходи навчання української мови як іноземної Максимюк М. В.	120
Підготовка сучасного філолога в призмі новітніх методологій (когнітивна наратологія у контексті метамодернізму) Мацевко-Бекерська Л. В.	122

Специфіка професійної підготовки компетентних спеціалістів філологічного спрямування Маштакова Н. В.	127
Evolution of a multilingual society as a factor in modernizing the professional training of philologists Melko Kh. B.	129
Інтерактивні технології у викладанні культури мовлення сучасного перекладача у вищій школі Мінчак Г. Б.	131
Неофіційна антропонімія як предмет дослідження у вищій школі Наливайко М. Я.	135
Формування риторичної особистості філолога в полікультурному середовищі Палатовська О. В.	138
Роль інтерактивних технологій навчання у вивченні іноземних мов Пилипець О. В.	141
Ефективність використання мультимедійних презентацій у підготовці магістрантів-філологів Пікалова А. О.	145
Інтерактивні технології навчання англійської мови у підготовці майбутніх філологів Пожар А. Б.	152
Teacher role and COVID-19 challenges in future translators training Prokorchuk M. M.	155
Формування лінгвокраїнознавчої компетенції у майбутніх філологів Птуха В. А.	157
Стратегії фахового розвитку майбутнього філолога Радчук О. В.	161
Критичний аналіз поетичного дискурсу в розвитку емоційної компетенції студентів-філологів Редька І. А.	165
Умови успішної комунікації наукового керівника з майбутніми філологами та його роль в освітньому процесі закладів вищої освіти Рибачківська Л. Є.	169

Використання інформаційних технологій та штучного інтелекту у процесі вивчення іноземної мови Розвод Е. В.	172
Актуалізація soft skills у студентів упродовж опанування дисциплін гуманітарного циклу Романенко К. М., Самойленко В. В., Череватко А. Р., Шуліченко Т. С.	182
Грамматика іспанської мови в вищій школі: потреба, підхід, інструмент Сайфутдінова О. Ю.	186
Вивчення іноземних мов у дистанційному режимі: переваги, недоліки та перспективи (досвід українських закладів вищої освіти) Синявська О. Є.	189
Сугестивний вплив як засіб формування комунікативної компетентності майбутнього лікаря Сікорська О. О., Шаніна О. С.	192
Проблемні питання філологічних наук у системі підготовки здобувача вищої освіти Скоробогатова О. О.	196
Media and information literacy as key component of translator's competence Skriabina V. B.	199
Використання дискурсивних регуляторів концепту WORD/LANGUAGE/SPEECH для формування сучасного глобального світогляду філологів Смаглій В. М.	201
Legal translation competence in the context of training English philology specialists Snitsar V. P.	206
Challenges of teaching students phrasal verbs Solohub L. V.	209
Формування німецькомовної лексичної компетентності майбутніх перекладачів з урахуванням когнітивного підходу Соломко З. К.	211
Project-based learning for developing speaking skills in higher education from the life-long learning perspective Stepanenko K. V.	214

Професійна підготовка майбутніх учителів-словесників до організації позакласної роботи з української мови в закладах загальної середньої освіти Струк І. М.	216
Компетентісний підхід у підготовці сучасного філолога в умовах євроінтеграції Сунько Н. О.	220
Коучинг як спосіб самопізнання в процесі професійного розвитку Талько С. В.	223
Current trends in teaching business English Tarasova O. V.	226
Лінгводидактичні засади вдосконалення правописної компетентності студентів Тесліцька Г. І.	230
Challenges of teaching ESL students in the context of distance learning Tyshchenko O. O.	233
Використання графіті у процесі формування фахових компетентностей студентів-філологів Торговець Ю. І.	236
Дистанційне навчання філологів-германістів: пріоритетні напрямки розвитку Тронь А. А.	240
Новітні методи навчання іноземних мов майбутнього фахівця-філолога в освітній системі України Тугай О. М.	243
Трансляторика та міжмовна інтерференція як проблема методології (вивчення іноземної мови як другої) Хайдер Є. М.	247
Формування читацької компетентності майбутніх менеджерів міжнародних авіаційних перевезень на уроках іноземних мов Харламова Л. С.	249
Discussion as an interactive method to develop speaking skills of future philologists Yaroshenko O. V.	252

7. Brusilovsky P., Karagiannidis C., Sampson D. Layered evaluation of adaptive learning systems. *International Journal of Continuing Engineering Education and Life Long Learning*. 2004. № 14. P. 402–421.

8. Chirikov I., Semenovs T., Maloshonok N., Bettinger E., Kizilcec R. F. Online education platforms scale college STEM instruction with equivalent learning outcomes at lower cost. *Science Advances*. Vol. 6, no. 15. URL: <https://advances.sciencemag.org/content/6/15/eaay5324> (дата звернення: 29.10.2021).

9. Singh R., Hurley D. The Effectiveness of Teaching-Learning Process in Online Education as Perceived by University Faculty and Instructional Technology Professionals. *Journal of Teaching and Learning with Technology*. 2017. № 6. P. 65–75.

СУГЕСТИВНИЙ ВПЛИВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ

Сікорська О. О.

кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри суспільних наук,
Одеський національний медичний університет
м. Одеса, Україна

Шаніна О. С.

кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри суспільних наук,
Одеський національний медичний університет
м. Одеса, Україна

Однією із пріоритетних тенденцій удосконалення навчання майбутніх лікарів є формування у них професійно значущих умінь і навичок, зокрема, комунікативних.

Комунікативна компетентність лікаря розуміється як багаторівнева інтегральна якість особистості (сукупність когнітивних, емоційних і поведінкових особливостей) та базується на вмінні продуктивно спілкуватися з пацієнтами та іншими учасниками лікувально-профілактичного процесу; уникаючи конфліктних ситуацій, будувати

конструктивні відносини. Крім того, це поняття включає в себе володіння певною культурою спілкування, поведінки [1, с. 173].

Частіше за все в якості складових комунікативної компетентності медиків, що визначають їхню професійну ефективність, дослідники називають: комунікативний самоконтроль, толерантність, емпатію, вміння встановлювати контакти, вміння слухати, уважність, відкритість, низьку конфліктність, бажання допомогти й орієнтацію на соціальну користь, прагнення до співпраці [3, 4]. Недоліками комунікативного розвитку фахівця медичної галузі при цьому вважають підвищений рівень тривожності, емоційну нестабільність, надмірну інтровертованість, агресивність [2, 7].

Однією з ознак, що вирізняє комунікативну компетентність, є високий ступінь сугестивності у спілкуванні лікаря з пацієнтом [5, 6]. Ця риса формувала тип стосунків упродовж усієї історії медицини і є визначальною для успішного діагностування та лікування хворої людини. Відповідно впродовж усієї історії медицини формувалися особливі моделі мовленнєвої поведінки, що органічно становлять специфіку медичного дискурсу в різних мовних системах.

Як показали матеріали дослідження, в медичній інтеракції дуже поширений даний вид навіювання, який реалізується у лікарських командах, порадах, інструкціях, заборонах і рекомендаціях лікаря. Форма прямого імперативного навіювання є загальноприйнятою в українському медичному спілкуванні. Команди лікаря постійно супроводжують процедуру лікарського огляду. Використання даного типу впливу підтверджує статусну нерівноправність лікаря і пацієнта, залишаючи за лікарем право провокувати поведінку пацієнта. Лікар спочатку займає статусну позицію головного, оскільки володіє правом давати команди, поради, рекомендації і т.п., а пацієнт – підлеглого, оскільки традицією закріплено те, що пацієнт зобов'язаний виконувати команди лікаря негайно, дотримуватися його порад і рекомендацій.

На нашу думку, сугестивність володіє певними функціями в дискурсі, формуючи, тим самим, специфічний вид спілкування. Аналіз теоретичного і фактичного матеріалу дозволив виділити деякі функції сугестивності в дискурсі, до яких належать наступні:

1. Пізнавальна функція (сугестивність сприяє пізнанню світу через жест і слово, побудові зразків і образів, що встановлюють причинно-наслідкові зв'язки і значення досвіду, визначає внутрішні стратегії оцінки реальності, формує переконання, підвищує здатність до навчання, пізнання й виховання).

2. Емотивна функція (навіювання активізує емоційну сферу, дозволяє проникнути у підсвідомість і максимально використовувати внутрішні творчі ресурси).

3. Прагматична функція – мета, намір (за допомогою вербального або невербального навіювання реалізується певна мета – зміна картини світу, каузація поведінки, досягнення несвідомого підпорядкування).

4. Гармонійна функція (зняття напруженості у адресата, створення невимушеної обстановки). За допомогою навіювання можна налагодити міцні та ефективні зв'язки і добрі, довірливі стосунки з людьми, які щодня контактують один з одним в особистому житті і на роботі.

У сучасному індустріальному суспільстві сугестивність медичної комунікації є менш вираженою і більш замаскованою. Перш за все, вона реалізується в невербальному спілкуванні і манері поведінки лікаря. Лікар повинен виражати спокійну впевненість у собі і доброзичливість по відношенню до пацієнта. Впевнена, адекватна ситуації, поведінка лікаря – значущий елемент невербальної сугестії, що подібний стиль поведінки дозволяє сформуванню у хворого так звану «терапевтичну ілюзію» абсолютної компетентності лікаря, його здатність контролювати ситуацію і визначати прогноз.

Вербально сугестивність медичної комунікації також може виражатися у навіюваних настановах – установках, які формулює лікар, під час послуговування термінами (*фітотерапія, гастроскопія, дисгормональна кардіопатія*), професіоналізмами і клішованими виразами (*зробимо пункцію, візьмемо кров на цукор, здамо всі анализи*), у фатичному спілкуванні (*вітання, прощання, звертання, комплімент, похвала*), а також у директивних мовленнєвих актах (*порада, рекомендація, заборона, інструкція, лікарська команда*).

Отже, мовленнєвий сугестивний вплив – невід'ємний компонент акту комунікації, що складається в зміні конфігурації стандартних та індивідуальних уявлень під впливом інформації тексту. Сугестивність або навіювання (лат. *Suggestio* – навіювання) визначається як процес впливу на психіку адресата, на його почуття, волю й розум, пов'язаний зі зниженням свідомості, аналітичності й критичності під час сприйняття навіюваної інформації. При навіюванні досягається просте прийняття інформації, засноване на готовому висновку, несвідоме підпорядкування. Вагомим досягненням навіювання є зміни у свідомості й душі адресата.

Для медичної комунікації характерна сугестивна функція, оскільки інформація, що передається лікарем, впливає на пацієнта, на його почуття і розум, змінює його внутрішній світ, регулює його поведінку.

Пацієнт сприймає інформацію, що передається лікарем, як даність, і не потребує доказів, на основі вимоги або пропозиції, бо вона йде від авторитетної особи (лікаря). Комунікативна компетенція, особиста чарівність, гумор, вольова, інтелектуальна, характерологічна перевага створюють довірливі відносини між лікарем і пацієнтом, посилюють сугестивний вплив. Сугестивність медичної комунікації реалізується у вербальному (установки, що формулюються лікарем, за допомогою мовного навіювання у вигляді «директив», які виражаються як лікарська команда, порада, рекомендація, інструкція, заборона) і невербальному (відкриті пози, жести, мімічні реакції, міжособистісна дистанція, тривалий спокійний погляд, уважне слухання відповідей, які сприятимуть створенню «терапевтичної ілюзії» абсолютної компетентності лікаря) спілкуванні.

Сугестивність у медичному дискурсі проявляється в єдності з раціонально-логічним спілкуванням. Під впливом стресу або захворювання сугестивність пацієнта посилюється. Інформація, що передається лікарем, стає актуальною для хворого і ефективно впливає на органи зору, слуху і свідомість пацієнта. Тому сугестивність у медичній комунікації сприяє створенню терапевтичного ефекту. Таким чином, встановлено, що навіювання можливе, в разі, якщо воно відповідає потребам та інтересам адресата, і, якщо джерелом інформації виступає людина, що володіє високим авторитетом і користується безумовною довірою. Авторитет лікаря створює високу інформаційну значущість сугестивних впливів.

Література:

1. Васильева Л.Н. Коммуникативная компетентность и совладающее поведение будущих врачей. *Вестник КГУ им. Н.А.Некрасова*. 2009. Т. 15. № 5. С.172–176.
2. Васильева Л. Н. О коммуникативной компетентности будущих врачей. *Медицинская психология в России*. 2013. Т. 5. № 5. С. 16.
3. Михайлюк Ю. В. Формирование коммуникативной компетентности у студентов медицинского вуза (теоретические и практические аспекты) : учеб.-метод. пособие. Минск: БГМУ, 2015. 68 с.
4. Муравьева О. И. Психология коммуникативной компетентности : учебник. Томск: Изд-во Томского ун-та, 2012. 160 с.
5. Шаїна О. С. Комунікативний аспект у медичному дискурсі. *Література. Фольклор. Проблеми поетики*: зб.наук.праць. 2009. Вип. 33. Ч. 1. С. 734 – 742.

6. Шаніна О. С. Системне опитування у структурі медичного дискурсу. *Наукові записки. Серія : Філологічні науки (мовознавство)*. 2011. Вип. 100. С. 209 – 213.

7. Урванцев Л. П. Психологический анализ коммуникативной компетентности будущего врача. *Ярославский психологический вестник*. 2002. Вип. 9. С. 99–105.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Скоробогатова О. О.

*доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов,
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна*

Завдання вищої освіти у ХХІ столітті – підготувати фахівця, що здатен вирішувати не лише нагальні наукові та методологічні проблеми та задачі, але й відповідати на виклики, що виникнуть перед ним через кілька років і навіть десятиліть. Зокрема фахівець-філолог повинен мати компетентності, що дозволять йому працювати з мовним і мовленнєвим матеріалом, який ще не існує, а лише з'являється у надрах сучасного мультимовного і мультикультурного світу, за допомогою наукових методів, які зароджуються і формуються у сучасному науковому просторі. Тому на підґрунті системного вивчення мови і літератури потрібно сформувати погляд у майбутнє, що допоможе філологу вільно орієнтуватися у завтрашньому і навіть післязавтрашньому мовному й літературному бутті.

На наш погляд, допомогти вирішити це завдання може навчальна дисципліна, орієнтована на здобувача вищої освіти другого і третього рівнів, яка присвячена проблемним та невирішеним питанням філологічних наук і новітнім напрямам філологічних досліджень. Зрозуміло, що наповнення такої дисципліни не може бути константним, воно повинно змінюватись і оновлюватись кожного дня у зв'язці з оновленням й динамікою розвитку наукової гуманітарної думки.

Основними принципами сучасної філології, на думку таких дослідників, як О. Кубрякова, О. Селіванова та ін., виступають

експлораторність, антропоцентризм, експансіонізм, етноорієнтованість (етноцентризм), дискурсоорієнтованість (дискурсоцентризм) й функціоналізм [2, с. 36–48]. Іноді виокремлюють також діалогічність як концепцію гуманітарного знання, розроблену М. Бахтіним, та психонетичність, орієнтовану на дослідження мови і літератури з урахуванням таких смислороджувальних механізмів, як колективне підсвідоме, почуття, інтуїція (об'єктів дослідження когнітивної психології). А. М. Епштейн вважає найважливішим принципом дослідництва у рідній гуманітарних наук здатність їх до креативності й практичного діяльнісного спрямування [5, с. 20–22]. Ці принципи створюють діалектичну єдність та формують навички роботи у руслі основних філологічних парадигм сучасного наукового буття.

Знання дослідницьких принципів сучасної філології та їх дотримання допоможе, на нашу думку, сформуванню загальні та фахові компетентності, що необхідні майбутньому спеціалісту вищого рівня у сфері гуманітарних наук, зокрема здатності вирішувати складні фахові завдання з високим рівнем невизначеності, фахові завдання теоретичного і практичного характеру у спеціалізованих предметних областях, які сьогодні ми можемо лише передбачувати.

У Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди дисципліна «Проблемні питання філологічних наук» пропонується здобувачам третього (освітньо-наукового) рівня. Вона вивчається два семестри й складається з двох модулів: лінгвістичного і літературознавчого, при цьому низка філологічних питань розглядається у загальнофілологічному і навіть загальногуманітарному руслі. Сьогодні ми пропонуємо аспірантам знайомство з такими проблемними областями, як лінгвістична і літературознавча методологія, семантика і граматики оцінки, лінгвістика трансферу, теолінгвістика, вербалізація невербаліки, інтертекстуальність, метатекстуальність і інтермедіальність, сучасна теорія мотиву, велику увагу приділяємо розвитку відомих наукових теорій у сучасних наукових площинах, знайомимо із новим розумінням класичних філологічних концепцій [1].

При вивченні кожної із невирішених проблем ми розглядаємо, як реалізуються ті чи ті дослідницькі принципи, котрі вважаємо важливими при формуванні філолога-професіонала. При вивченні, наприклад, питання дискурсивного варіювання когнітивної семантики слова ми розглядаємо дотримання принципу антропоцентризму при вивченні когнітивної семантики, що пов'язана із способами «вираження людьми особистого досвіду з застосуванням мови» [4, с. 78]; експансіонізму, який дозволяє проводити інтегральне дослідження у цьому напрямі,

Scientific and pedagogical internship «Professional training of a modern philologist: the use of European practices in the education system of Ukraine»

October 25 – December 5, 2021

Izdevniecība «Baltija Publishing»
Valdeķu iela 62 – 156, Rīga, LV-1058

Iespiests tipogrāfijā SIA «Izdevniecība «Baltija Publishing»
Parakstīts iespiešanai: 2021. gada 6. decembris
Tirāža 100 eks.